

Verksamhetsplan 2022

Inledning

Tornedalsteaterns uppdrag är att skapa teater med både proffs och amatörer för medborgarna i regionen. Teatern använder både svenska och meänkieli som scenspråk med syfte att öka intresset för språket och sprida kunskap om Tornedalingarnas egen kultur och historia.

Tornedalsteatern leder teatergrupper i olika åldrar i våra medlemskommuner Haparanda, Övertorneå, Pajala och Kiruna där verksamheten i stor utsträckning präglas av teaterledarens egna uppslag, idéer och kompetens.

Tornedalsteatern arbetar projektbaserat med en liten fast stab bestående av nio personer där de flesta är mångsysslare med en bred konstnärlig kompetens. Fem personer är stationerade i Pajala där Tornedalsteatern har sitt säte med egen scen, kontorslokaler, teknisk utrustning och förråd. Teatern samarbetar återkommande med professionella frilanskonstnärer från framförallt Sverige men engagerar även frilansare från Norge och Finland.

De senaste åren har Tornedalsteatern producerat två professionella produktioner per spelår, en för barn och ungdom och en för vuxna. Dessa har främst turnerat i Norrbotten och då mestadels i länets förvaltningskommuner för meänkieli.

Övergripande mål

- Utveckla teaterns verktyg för att få barn och ungdomar mer intresserade av Tornedalens kultur och språk. Läs mer om våra satsningar på sid 2.
- Fortsätta arbetet med att etablera den nya arbetsmiljöplanen i verksamheten.
- Påbörja arbetet med att skapa en professionell produktion i samarbete med Riksteatern.
- Arbeta fram en hållbar och långsiktig framtidsvision för teatern.

Olika satsningar med språket i centrum

Meänkieli är i akut behov av en "rädda språket-strategi" och Tornedalsteatern vill vara en resurs i språkrevitaliseringen. Att få in mer meänkieli i teaterarbetet med barn och unga är ett viktigt mål för framtiden. Ambitionsnivån behöver höjas men det behövs även nya sätt att inspirera barn och unga till att använda språket mer. Teatern har stora möjligheter att påverka barn och ungas intresse för språket i en positiv riktning. Tornedalsteatern har följande språksatsningar på gång under 2022:

Samarbete med UR (SVT)

2020 inledde teatern ett samarbete med UR (SVT) kopplat till Tornedalsteaterns professionella barnproduktion "Hasse ja Helmi" som riktar sig till barn i lågstadieåldern. Hasse ja Helmi är en treårig satsning där teatern etablerar två rollkaraktärer som använder meänkieli på ett roligt sätt. UR producerar kortare filmer som bygger på delar av det textmaterial som finns i teaterproduktionerna. Under hösten 2021 producerades tre korta filmer och under 2022 fortsätter samarbetet med produktion av fler avsnitt. Förhoppningen är att Hasse och Helmi ska bli två "kultfigurer" som ska finnas med i UR:s meänkieliutbud under en längre tid framöver. Samarbetet är ett bra sätt att växla upp våra gemensamma resurser för att popularisera användandet av meänkieli.

Kielipesä - Språkbud

Under augusti 2021 genomförde teatern ett samarbete med STR-T Pajala (Lokalavdelningen för Svenska Tornedalings Riksförbund i Pajala) där vi tillsammans anordnade ett språkläger för barn/unga och vuxna under tre dagar. Ett 40-tal deltagare medverkade varav drygt 30 var barn och ungdomar. Arrangemanget blev väldigt lyckat med mycket "språkboost" för alla medverkande. Planen är att detta ska bli ett återkommande årligt uppdrag för teatern i samarbete med STR-T Pajala.

Kirunaungdomar med språket som fokus

Vår nya teatergrupp via Kiruna kulturskola som har tydligt fokus på tornedalsk kultur och språk ska samverka med andra ungdomar i och utanför länet där man utgår från berättelser med stark koppling till Tornedalen. När ungdomar utanför vårt språkområde får upp ögonen för vårt språk och vår kultur så blir även ungdomarna i Tornedalen mer intresserade. Under 2022 så ska vi fortsätta arbetet med att utveckla metoden för att se om den på sikt kan bli en mer permanent del i vår verksamhet med barn och unga.

Kulturpedagog på meänkieli

På de flesta förskolor och lågstadieskolor i Pajala kommun finns det pedagoger som kan tala meänkieli men de har ändå svårt att få kontinuitet i meänkielisamtalet med barnen. En meänkieli-kulturpedagog i kommunen som återkommande besöker skolorna skulle ge pedagogerna det stöd och den inspiration som behövs för att meänkielitalandet med barnen skulle bli en naturlig del av vardagen och utveckla barnens språkförmåga. Tornedalsteatern ska under 2022 undersöka möjligheterna till att initiera ett samarbete mellan Pajala kommun, Kulturrådet och Region Norrbotten för att som en första pilotsatsning anställa en meänkieli-kulturpedagog i kommunen. Målsättningen är att vara i gång senast hösten 2023.

Amatörproduktioner och pedagogisk verksamhet

Haparanda kommun

Planerad verksamhet

- 2 barn/ungdomsgrupper i samarbete med kulturskolan.
- "Drömmarnas trädgård" ungdomsproduktion med medverkande från Karungi och Haparanda i Tornedalsteaterns egen regi. Premiär februari 2023.
- "The Happy Crew" En teatergrupp som består av personer med olika funktionsvariationer. Gruppen gör i regel två uppsättningar per år. SVT har följt gruppen under 2021 vilket resulterar i ett halvtimmes långt TV-inslag om gruppen som sändes i SVT under december 2021.
- Midvintersaga, en utomhusföreställning med vuxna amatörer i anslutning till Sakarigården. Premiär 1 mars 2022.
- "Kvinnorna på ön", en sommar-teater i Karungi på Sakarigården med vuxna amatörer. Premiär sommaren 2022. Manus av Tobias Carlsson och regi av Ros-Mari Barmosse och Anton Hennix Raukola.

Övriga mål

- Slutföra arbetet med att iordningställa Tornedalsskolans aula till en scen för repetition och uppspel med avseende på fungerande ljus/ljudteknik, sceninteriör samt kostymförvaring.
- Hitta ett fungerande förvaringsutrymme för scenografi och rekvisita inom kommunens befintliga lokalbestånd.

Övertorneå kommun

Planerad verksamhet

- 1-2 barn/ungdomsgrupper i samarbete med grundskolan.
- 1 ungdomsgrupp i Tornedalsteaterns regi.
- Övertorneås årliga revy med premiär i mars 2022.

Övriga mål

- Skapa möjlighet för fler barn och ungdomar att få spela teater via elevens val i grundskolan.

Pajala kommun

Planerad verksamhet

- Gemensam produktion med kulturskolans teaterledare med sikte på redovisning/premiär under våren 2022. Samarbete inom ramen för kulturskolans utökade verksamhet med film.
- "Bakom kulisserna" för vuxna. En teaterworkshop under en helg.
- Den lycklige laxen, en musikal med ca 40 medverkande som framförs på älvstranden i centrala Pajala. Premiär i juli 2022. Regi: Bror Astermo. Musik/manus: Erling Fredriksson.
- Kielipesä/språkbad i samarbete med STR-T Pajala.

Övriga mål

- Utarbeta en långsiktig plan för att etablera återkommande sommarsteater i Pajala nere vid Laxenplatsen.

Kiruna kommun

Planerad verksamhet

- Fyra barn/ungdomsgrupper i samverkan med kulturskolan.
 1. Teaterlek åk 1 - 3
 2. Medverkan i Riksteaterns LÄNK-projekt.
 3. Pjäsa om magi och trollformler
 4. Grupp med tydlig inriktning på tornedalsk kultur och språk.
- Öppet hus med teateramatörer i Vittangi.
- Teater med deltagare från resurscentrum med funktionsvariationer.
- Samarbete med Ung scen Norr (Norrbottnesteatern)
- Teaterläger med ungdomar i Kuoksu, juli 2022.

Övriga mål:

- Bygga nätverk mellan teaterungdomar i Kiruna och andra teaterintresserade ungdomar i länet och/eller utanför länet för att skapa stolthet och förståelse för tornedalsk kultur och språket meänkieli.

Professionella produktioner

Det som framförallt skiljer professionella produktioner från amatörproduktioner är att alla medverkande i en professionell produktion får betalt och blir anställda under en sammanhängande repetitions- och turnéperiod. Att låta personer med olika teatererfarenheter mötas i en skapandeprocess har gett många duktiga och drivna amatörskådespelare möjlighet att utveckla sitt konstnärskap via Tornedalsteatern. Dessa möten mellan amatörer och proffs i kombination med språket är det som skapar Tornedalsteaterns unika klang och starka förankring hos Tornedalingarna.

För vuxna: Nordisk teaterproduktion "Pohjoinen - Davvi - Norr"

Ett Nordkalottiskt allkonstverk med professionella scenkonstnärer från Sverige, Finland och Norge. Projektet kommer att med hjälp av dans, musik, skådespeleri, bild och ljus utforska den eventuella existensen av en "Nordkalottisk klang". Produktionen är ett samarbete mellan Tornedalsteatern, Kvääni teatteri (Norge) och Piste Kollektiivi (Finland). Projektägare är Tornedalsteatern. Ett spännande och förutsättningslöst möte om våra egna andras tankar om människorna i norr. Produktionen blir Tornedalsteaterns professionella vuxenproduktion för 2022 med utökad turné till Finland och Norge. Mer detaljerad information om produktionen finns att läsa på Tornedalsteatern hemsida.

Premiär i Tärnendö den 22 oktober.

För barn och unga: Hasse ja Helmi del 3

Under 2022 produceras det sista äventyret med Hasse ja Helmi. Målet med den treåriga satsningen är att popularisera meänkieli hos barn och unga genom att etablera två karaktärer som barnen lär känna och som helt naturligt använder språket i sin vardag. Hasse i sin lärarroll som meänkieli-lärare och Helmi i sin dataspelsvärld. Målgruppen har varit 6 - 10-åringar under alla tre åren. Värt att nämna är att teatern kommer att samarbeta med Norrbottensmusiken kring en fjärde del till spelåret 2023 där material hämtas från alla de tre tidigare årens produktioner med tyngdpunkt på musik och dans. Till del 3 av Hasse ja Helmi kommer rollen som Helmi göras av Pajalatjejen Klara Pasma i stället för Anna Åsdell.

Skådespelare: Anton Hennix Raukola och Klara Pasma

Manus: Lena Engqvist Forslund / Erling Fredriksson

Regi: Lena Engqvist Forslund

Kostym/mask: Birgitta Rasmusson

Musik: Erling Fredriksson

Tekniker: Nikolai Äystö Lindholm

Premiär: April 2022

TOTE's trio

En musikalisk föreställning där texter och musik blandas ihop till en "ganska" lättsam underhållning som passar i många olika sammanhang.

Medverkande: Mia Fors, Anton Hennix Raukola och Erling Fredriksson.

Premiär under 2022

I stormen vilar jag

En professionell teaterföreställning som skildrar bortglömda kvinnoöden under 1800-1900-tal i en scenografi av is. Tornedalsteatern är samarbetspartner och bekostar en skådespelarresurs, lokal samt en del praktisk hjälp. Premiären sker den 5 februari 2022 i Pajala.

Projektägare: Teater Char da mar i samarbete Tornedalsteatern och ICEHOTEL

Manus och regi: Charissa Martinkauppi

Kostym och scenografi: Erika Sjödin

Övriga idéer i planeringsstadiet

Pjäsen om Aleksandra Kollontaj

"I januari-februari 1940, under vinterkriget, ledde Aleksandra Kollontaj som Sovjet-ambassadör i Sverige fredsförhandlingarna mellan Sovjet och Finland i vilka Sverige spelade en medlingsroll. Förhandlingarna gick framåt, men väldigt trögt. Kollontaj visste att varje fördröjning skulle kosta tusentals liv på båda sidor och strävade efter att så fort som möjligt få slut på blodbadet. Mitt under förhandlingarna hände det oförutsägbara. Sovjetiska flygplan bombade Pajala och orsakade en stor förödelse. I Sverige blev man väldigt upprörd och tänkte dra sig ur förhandlingarna."

Pjäsen handlar om författaren och politikern Aleksandra Kollontajs liv sedd ur ett Tornedalen-perspektiv. Kanske besökte Alexandra Kollontaj Pajala och vad uppstod i så fall vid det mötet?

Pjäsen är Tornedalsteaterns professionella vuxen produktion under 2023. Iscensättningen görs med två kvinnliga och en manlig skådespelare. Premiär hösten 2023.

Idégivare till pjäsen är Alexander Nordström som är en svenskättad rysk regissör som delar sin yrkesverksamhet mellan uppsättningar i Sverige och arbete i övriga Europa. Alexander har arbetat som professor i scenisk framställning på skådespelar-utbildningen i Luleå.

Tornedalsteatern har tillsammans med Alexander Nordström blivit beviljad dramatikerstöd från författarfonden och arbetet med att skriva pjäsen är påbörjat.

Den stora tantstrejken i Keiturivaara

Engagerade tanter startar en strejk för att förbättra villkoren inom hemtjänsten, både för personalen och för brukarna. Manus av Viktor Krutrök med rötter i Vittangi. Vi undersöker möjligheterna att under 2022 påbörja arbetet med att hitta intresserade amatörer i Kiruna kommun för uppsättningen. Planerad premiär under hösten 2023.

Samarbete mellan amatörer i Sverige, Finland och Norge

Teatern undersöker möjligheterna till att finansiera ett långsiktigt och större samarbete mellan amatörteatrar på Nordkalotten. En möjlig väg kan vara finansiering via Interregprogrammet Aurora 2021- 2027. En långsiktig vision är att Tornedalsteatern i framtiden ska bli en inspirerande mötesplats för kulturintresserade människor och konstnärer från hela Nordkalotten. En plats där unga och gamla, proffs och amatörer kan utvecklas tillsammans.

"Ei se kannatte" med Riksteatern

Teatern har under en följd av år haft kontakt med riksteaterns ledning om att skapa en gemensam produktion som erbjuds alla riksteaterföreningar i hela landet. En möjlig idé om innehåll/manus är tornedalingarnas resa med att återta sitt språk och sin kulturella identitet. En berättelse om en resa som lett till att vi i dag står starkare än någonsin med vårt språk och vår kultur. En rolig och gripande berättelse med arbetsnamnet "Ei se kannatte" (Det lönar sig inte).